

CENTRO EUROPEO DI STUDI TRACI

Anul XVI. Nr. 147.

Februarie 1987

Noi Tracii

00187 - Roma, Foro Traiano 1/A

Tel. (06) 679.77.85

HERODOT DESPRE LUMEA GETO-DACILOR

de ION POPESCU-PUȚURI

Hotărârea privind aniversarea primei atestări documentare a luptelor de apărare pentru libertate și independență, de acum 2.500 de ani, de către Geto-Daci a pământului lor este un fericit prilej pentru a evoca cititorilor atât personalitatea lui Herodot, a aceluia care a consemnat în cartea istoriei aceste fapte eroice ale strămoșilor noștri autohtoni, nu fără a aminti că întreaga sa operă, compusă din 9 cărți, cuprinde aprecieri asupra popoarelor și neamurilor *Pământului* cunoscut de antici.

De la început se cuvine să menționăm că opera marelui istoric al antichității a fost tradusă relativ de timpuriu în limba română. După cele mai noi cercetări, prima traducere românească a *Istoriilor* lui Herodot a fost făcută în anii 1668-1670, de către spătarul Nicolae Milescu (printre primele traduceri din Europa). De atunci și până astăzi, în România s-au publicat mai multe ediții, cea mai recentă în 1984.

În prefețele la aceste lucrări autorii români prezentau o seamă de date biografice privind viața și opera lui Herodot, evidențiind în special valoarea deosebită a cărților sale. «Herodot s-a născut la Halicarnas în anul 4230 din periodul Iulian, 484 î.e.n., dintr-o familie ilustră: tatăl său se chema Lizes, iar mama sa Drio. Paniasis, poet celebru pe care unii scriitori îl pun în al doilea rang după Homer, era unchiul său» - se menționa în prefața lui Dimitrie Bolintineanu scrisă în 1859, intitulată *Viața lui Herodot*. În *Precuvântare*, scrisă în 1879 de Alexandru Gr. Șuțu la Cartea a IV-a a lui Herodot se remarcă în mod special că: «Din opul întreg am cules Cartea a IV-a fiindcă aceasta conține datele cele mai interesante despre Români». Explicând motivele care l-au făcut pe Herodot să scrie cele 9 cărți, Alexandru Gr. Șuțu, în capitolul *Herodot și opul său*, menționa: «În urmă, după citirea cronicarilor Hecateu, Fericide și alora le-a venit ideea de a scrie mai mult... s-a hotărât a călători prin toată lumea spre a aduna el însuși izvoarele trebuitoare. Mai tot pământul cunoscut pe atunci a fost cutreierat de Herodot cu o scrupulozitate și o justeță de observațiuni rare, încât astăzi după (o) trecere de 25 veacuri istoria și științele se închină cu mirare înaintea adevărului numeroaselor sale observări». Descriind multele țări pe care le-a vizitat, Alexandru Gr. Șuțu nota: «Herodot a văzut astfel întâi Egiptul, de acolo Lydia, Tyrul, Babylonia, Asiria, Colhida, Scythia, Geția, Thracia și Macedonia. În urmă s-a întors în Samos, unde a scris în cărți o parte a călătoriilor sale ce le citea în public».

«Numai informarea la fața locului - se specifica în ediția românească din anii 1961-1964 a *Istoriilor* lui Herodot - cutreierând meleagurile despre care vorbește și culegând prin viu grai de la localnici informații despre evenimente și întâmplări transmise din generație în generație a putut furniza lui Herodot un material bogat».

În *Introducerea* la Cartea a IV-a a lui Herodot, tipărită în 1902 și premiată de Academia Română, Dimitrie I. Ghica sublinia și el valoarea deosebită a *Istoriilor* lui Herodot pentru cunoașterea trecutului îndepărtat al popoului român: «Din toate scrierile lui Herodot - aprecia Ghica - primele 140 de capitole din cartea aceasta sunt acelea care au pentru noi, Români, un interes deosebit pentru că ele conțin cea mai veche descriere a bazinului inferior al Dunării, pe malul stâng ocupat astăzi (1902 - n.n.) de Regatul României, a popoarelor care îl locuiau, precum și a regiunii de pe litoralul nordic al Mării Negre cu vechea ei populațiune scitică». În acest cadru, Ghica aprecia semnificativ pentru cunoașterea adevărată a istoriei popoului nostru și anume că «locuitorii Dunării aparțineau marii familii indo-europene numite Geți, din care Dacii, Tracii și Pelasgii erau numai ramuri».

Evidențiind locul lui Herodot în istoriografia universală, în *Studiul introductiv* la ediția românească a *Istoriilor* lui Herodot din anii 1961-1964 se aprecia: «Deoarece Herodot a scris cea dintâi istorie cu caracter universal în literatura greacă, afirmația lui Cicero (care l-a numit «părintele istoriei» -n.n.) pare justificată, căci nimeni până atunci nu se încumetase să închege povestea întâmplărilor din trecut într-o operă de sine stătătoare, străbătută de un fir conducător și prea puțini se interesaseră de istoria politică a statelor atunci existente». «Herodot - se mai subliniază în această ediție - a introdus în cea mai mare măsură și în chipul cel mai strălucit metoda de expunere pragmatică, preferând să scrie nu istoria unei singure cetăți, nici a unui singur popor, ci să adune laolaltă multe și osebite fapte și din Europa și din Asia în cuprinsul unui singur stat... săvârșite de Eleni și de barbari în 220 de ani».

«Herodot din Thurium - scrie chiar el în *Introducerea* la lucrările sale -înfățișează aici publicului cercetările sale cu scopul de a preveni ca acțiunile oamenilor să se șteargă din memorie sub acțiunea timpului și ca faptele mărețe și admirabile pe care le-au realizat «barbarii» și Grecii să rămână fără glorie... Eu voi păși în desfășurarea relatării mele, parcurgând fără osebire statele mici și mari, deoarece cele care erau înfloritoare odinioară sunt, în majoritate, reduse la nimic și cele care sunt înfloritoare în zilele noastre în vremurile vechi nu însemnau mare lucru. Convins de instabilitatea fericirii oamenilor, sunt hotărât să vorbesc în aceeași măsură și despre unele și despre celelalte».

Firul conducător al acestui ansamblu de amintiri, interviuri, povestiri, note de cercetări, portrete, descrieri de bătălii, anecdote fantastice, relatări indecente, conjuncturi geografice și observări de moravuri, pe care le găsim în *Istoriile* lui Herodot - de fapt, prin ele, autorul devine primul «ziarist» din istorie - îl formează îndelungul conflict cunoscut sub denumirea de «războaiele medice», dintre Regatul Mezilor și Perșilor și cel al formațiunilor politice statale ale Grecilor.

«Această curiozitate față de orice - se releva într-o *Introducere* la prezentarea operelor lui Herodot în limba franceză, apărută în 1966 - această plăcere de a vorbi despre tot, fac din ea (din opera lui Herodot) cea mai vie relatare din câte există despre lumea «barbară». Grecul care ar fi putut să nu se intereseze decât de propria sa țară, pe care necunoașterea de limbi străine ar fi trebuit să-l jeneze neîncetat, s-a pasionat pentru universul neobișnuit al celor care nu vorbeau grecește: Mezi, Perși, Lydieni, Babilonieni, Masageți, Egipteni, Etiopieni, Libieni, Sciți, Traci, Indieni etc. Îl interesează totul, fizicul și caracterul acestor popoare, obiceiurile lor, monumentele, tradițiile locale, flora, fauna, climatul, culturile, limba, înrudirea dintre triburi... Herodot a sesizat cu finețe originalitatea popoarelor pe care le examinează și reacțiile sale spontane cu privire la ele sunt tot atât de semnificative ca și amănuntele pe care le menționează... Herodot a înjghebat astfel prima culegere de etnografie și de geografie umană din istoria noastră».

Dar pe atunci însuși pământul era doar parțial descoperit Europeanilor.

Din cinci continente, Herodot cunoștea abia două și jumătate și chiar pe acestea insuficient.

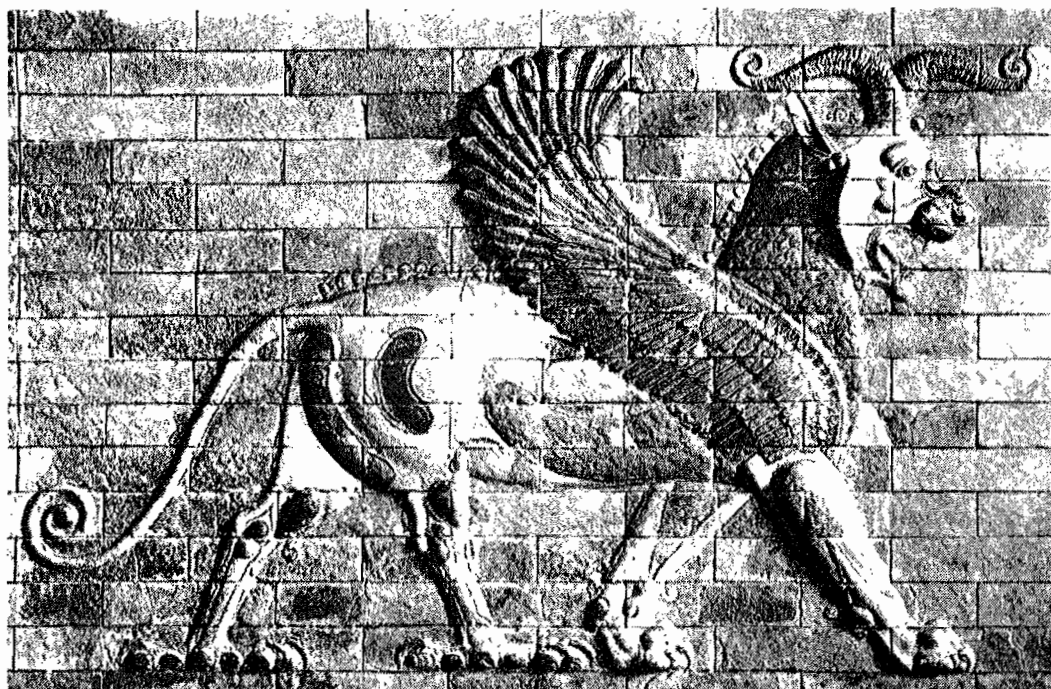
Dincolo de ținuturile cunoscute, adică la nord de Europa și de Asia, la răsărit de Indus, la sud de Etiopia și Libia, se întindea domeniul miraculosului și al fantasticului.

Punându-se fireasca întrebare care sunt figurile dominante pe tabla de șah internațională în jurul anului 2.500 î.e.n., în aceeași *Introducere*, pe baza celor scrise de Herodot, se apreciază: «Un colb de seminții arareori în stare să se unească, mai des ocupate să se masacreze reciproc, sunt răspândite pe o parte importantă a pământurilor cunoscute: toată Europa, aproape toată Africa; Roma este un stat mare în luptă cu cetățile vecine; Tracii - consideră Herodot - ar fi cei mai puternici dintre toate popoarele dacă ar izbuti să se unească sub o singură căpetenie; Sciții redevabili sunt divizați; iar Grecii își petrec timpul omorându-se între ei dintr-un oraș în altul. În fața unei atât de mari neputințe, se înalță un imperiu colosal, la formarea căruia autorul antic ne face să luăm parte: în urma cuceririlor lui Cyrus, ale lui Cambyse și ale lui Darius, suveranitatea monarhilor persani s-a întins asupra întregii Asii cunoscute, asupra Egiptului și a coastei tracice; bogăția marelui rege te ametește; armatele sale imense acoperă câmpiile și, aidoma norilor întunecați de lăcuste, distrug țările prin care trec. Imperiul Persan este atunci singurul «Mare» din lume. Monarhul din Susa comandă unei mulțimi de popoare și argumentele sale sunt cele ale numărului și ale forței brutale».

Herodot, dinspre partea sa, admiră valoarea războinicilor persani și simțul lor de onoare: «Dintre toți oamenii pe care îi cunosc, nu există nici unul care să aibă mai mult obiceiul de a cinste pe cei ce se disting prin valoarea lor, decât Perșii» (VII, 238); el este fascinat de îndrăzneala lui Curus (în grecește Cyrus), de spiritul organizatoric al lui Dariavus (în grecește Darius) și mai cu seamă de majestatea, aspectul Rege-Soare, de strălucirea lui Csaiarsa (în grecește Xerxes). Însemnătatea discursului strălucit rostit de regele Xerxes, deja stăpân al Asiei, al Egiptului și al unui cap de pod în Europa, în fața generalilor săi înainte de bătălia de la Salamina, care i-ar fi deschis, poate, întreaga Europă, are o semnificație deosebită: «Dacă noi vom subjugă pe atenieni și pe vecinii lor... Persia nu va mai avea alte hotare decât cerul, soarele nu va lumina nici o țară pe care noi să nu o atingem, eu voi parcurge toată Europa și, cu ajutorul vostru, voi face din pământul întreg un singur imperiu» (VII, 8).

În fond el cunoaște că asemenea oameni nu au uzurpat primul loc pe care l-au ocupat la un moment dat în istorie.

Deși Herodot, în scrierile sale, face despre spațiile pe care le-a vizitat sau despre care vorbește, o deosebire între autohtoni, imigranți și popoare în care se amestecă cele două categorii precedente, și, deși are aprecieri și asupra Tracilor, Geților, Sciților, Agatârșilor, Tirageților, Odrizilor, Massageților, Alanilor, Cimerienilor, Frigienilor și Perșilor înșiși, el n-a bănuțit toate legăturile care existau cu milenii în urmă între aceste neamuri, pe care atunci când le descrie individual pentru unele din acestea le evidențiază o seamă de

Leu înaripat cu cap de grifon în palatul lui Darius din Susa

trăsături și caracteristici, care, în fond, sunt totuși comune tuturor acestor neamuri.

Descoperiri arheologice evidențiază prezența omului pe teritoriul patriei noastre cu aproape un milion de ani în urmă. De atunci este atestată și continuitatea culturii materiale și spirituale pe aceste meleaguri a societății omenești, pe diferitele ei trepte de dezvoltare. Toate acestea demonstrează cu puterea argumentelor că *Bazinul Dunării* - pe care Herodot nu l-a vizitat, ci doar unele cetăți de pe țărmul getic al Mării Negre - a fost un leagăn de făurire a uneia dintre cele mai vechi și mai trainice civilizații europene și ale omenirii.

Cercetările mai vechi și mai noi au ajuns și ajung tot mai relevant la aprecierea - așa cum s-a afirmat la cel de al XV-lea Congres mondial de științe istorice, București, 10 - 17 august 1980 - că «În sursele asiro-babilonene se pătrează afirmații privind apariția unor popoare noi la hotarele de vest și de nord al Mesopotamiei în mileniul al III-lea î.e.n. Aceasta presupune o migrare spre răsărit și spre sud a Euro-Indienilor în vremea respectivă».

«Între locuitorii ținuturilor dintre Mesopotamia și Indus și cei ai pământului de la Dunăre și Carpați, scrie Răzvan Theodorescu, în *Cuvânt*

înainte la traducerea în limba română a lucrării lui Burchard Brentjes - *Civilizația veche a Iranului*, Editura Meridiane, 1976, p. 1 - legăturile mai curând sporadice, e adevărat - nu au lipsit de-a lungul a două milenii, dar înainte de toate, scrutându-le și unora și celorlalți istoria, se poate spune că nu au lipsit similitudini ale dezvoltării istorice și nici neașteptate înrudiri spirituale (...). Porniți din același mare neam al seminițiilor indo-europene, și Traco-Dacii și Iranienii se afirmă pe scena lumii vechi pe căi felurite, în același timp, iar Herodot - bunul cunoscător al «barbarilor» și prețuitorul unor reale calități morale și politice ale acestora, fie ei din răsărit sau de la miazănoapte - amintește, pentru întâia oară pe Geții de la Istros și Pontul Euxin, în cuvinte memorabile, de noi toți știute, tocmai cu prilejul narării întâlnirilor lor cu oștile lui Darius, atunci când «regele regilor» cunoștea undevă în părțile Dobrogei împotrivirea, nu numai pentru el surprinzătoare, a «celor mai viteji și mai dreپți dintre Traci».

Aflați deopotrivă în calea triumfală a lui Alexandru cel Mare, în vasta încercare a Macedoneanului de a replica peste timp expedițiilor Ahemenidului - și găsindu-se deopotrivă pe același front al efortului barbar antiroman în vremea unor cârmuitori de talia lui Decebal al Dacilor și al unui Pacorus al Parților, ba chiar mai mult, cunoscând deodată, în vremea lui Traian, triumful legiunilor lui «optimus princeps» la Sarmizegetusa carpatică și la Ctesifon pe Tigr; purtând în același timp povara distrugerilor prilejuite de năvălirile neamurilor hunice ale celui de al IV-lea veac sau de cele mongole o mie de ani mai târziu; în sfârșit, întâlنيți în același timp, secol după secol, de-a lungul întregului ev mediu, în greaua încheștare cu Imperiul sultanilor osmanlâi, și ajunși la semnificative apropieri de felul celei pe care izvoarele o consemnează în vremea lui Ștefan cel Mare și a lui Uzun Hasan, prin solii ale șahului turcoman de la Tebriz către voievodul mușatin de la Suceava - locuitorii ținuturilor românești și îndepărtații lor semeni din vechea Persie par a fi fost de nu puține ori participanți, cu același destin, la aceleași fapte de istorie antică și medievală ce aduceau în vârtejul lor oameni și popoare din Europa și Asia».

Continuând politica înaintașilor săi, Cyrus și Cambyses, Darius I, înrudit în linie colaterală cu casa regală a Ahemenizilor, numit și el «cel Mare» și-a propus să facă din Persia cel mai puternic stat din lume. În inscripția din Behistun, încrustată pe o stâncă înaltă de-a lungul drumului dintre Bagdad și Teheran, povestește marile lui lupte pentru mărirea și întărirea Imperiului.

Dimitrie Ion Ghika, istoric român, tipărind, în 1915, volumul al III-lea privind Istoriile lui Herodot, înserează în limba română textul descifrat al inscripției regelui Darius de la Behistun. «Această inscripție, nota el - datând din al cincilea an al domniei lui Darius Istaspe, adică din anul 516 înainte de Hristos, este trilingvă, adică în limba persană veche, în limba babiloniană și într-o limbă scitică tartară» (ultima rămasă nedescifrată până în zilele noastre - n.n.) în care Darius înserează luptele sale eroice pentru întărirea Imperiului său».

În lupta îndârjită și îndelungată împotriva neamurilor din Asia Centra-

lă și Transcaucazia, Darius a fost nevoit să atace și pe Sciții europeni, la anul 514 î.e.n., după unii pentru a-și întări granițele nord-vestice ale imperiului.

La trecerea lui Darius cu uriașa sa armată prin Bosfor, spre gurile Dunării, Herodot amintește de Traci și de Geți.

După Indieni - afirmă istoricul - neamul Tracilor este cel mai mare dintre toate popoarele; dacă ar avea o singură conducere și ar fi uniți în cuget, ei ar fi, după părerea mea, de neînfrânt și cu mult cei mai puternici dintre toate semințiile pământului. Dar unirea lor e cu neputință și nu-i chip să se înfăptuiască, de aceea sunt ei slabi. Tracii poartă multe nume, fiecare după ținutul în care locuiesc, dar toți au, în toate, obiceiuri asemănătoare, în afară de Geți, de Trauși și de cei care locuiesc mai sus de Crestoni.

«Înainte de a ajunge la Istru - continuă Herodot - Darius îi supune mai întâi pe Geții care se cred nemuritori, căci Tracii care au în stăpânirea lor Salmydessos și care locuiesc la miazănoapte de Apollonia și de orașul Mesambria - numiți Skyrmiazi și Nipsei - s-au închinat lui Darius fără nici un fel de împotrivire. Geții însă, care luaseră hotărârea nesăbuită (de a-l înfrunta), au fost robiți pe dată, măcar că ei sunt cei mai viteji și mai drepti dintre Traci. Iată în ce chip se socot ei nemuritori: credința lor este că ei nu mor, ci că cel care piere se duce la Zamolxis - divinitatea lor, pe care unii îl cred același cu Gebeluzis. Tot în al cincilea an aruncă sorții și întotdeauna pe acel dintre ei pe care cade sorțul îl trimit cu solie la Zamolxis, încredințându-i de fiecare dată toate nevoile lor... Tot ce au de cerut îi spun solului cât mai e în viață. Când tună și fulgeră, Tracii despre care este vorba trag cu săgețile în sus, spre cer, și își amenință zeul, căci ei nu recunosc vreun alt zeu afară de al lor».

Contrar celor ce a aflat de la Elenii care locuiau în Hellespont și Pont, că acest Zamolxis, fiind om (ca toți oamenii), ar fi trăit în robie la Samos ca sclav al lui Pythagoras, fiul lui Mnesarhos, Herodot apreciază că «acest Zamolxis a trăit cu multă vreme înaintea lui Pythagoras. Fie că Zamolxis n-a fost decât un om, fie c-o fi fost (într-adevăr) vreun zeu de prin părțile Geției, îl las cu bine. Așadar, Geții care duc astfel de viață, fiind supuși de Perși, urmară și ei grosul oștirii».

Expediția războinică a lui Darius s-a soldat însă cu un eșec. Darius, la sfatul unuia dintre sfetnicii săi, a hotărât să se reîntoarcă pe drumul pe care a venit părăsind pentru totdeauna pământurile carpato-dunărene-pontice.

Semnificația deosebită a celor consemnate de Herodot în *Istoriile* sale rezultă așadar cu claritate. Este vorba de descrierea luptelor moșilor și strămoșilor Românilor și ale neamurilor lor apropiate sau mai depărtate pentru apărarea patriei lor și a libertăților lor.

Regele regilor, Burebista, acum peste 2.000 de ani, reușește să unifice toate regatele locale ale poporului geto-dac din Bazinul dunărean într-o singură țară centralizată și independentă, Dacia, cunoscută și recunoscută în lumea antică.

MONEDA TRACO-MACEDONEANĂ ÎN SECOLELE VI - IV î.e.n.

de dr. GABRIEL ILIESCU

Vorbind despre *Migrația tracă în Macedonia* (în revista «Noi Tracii», D.C. Samsaris redă pe scurt istoria dinamică a sudului Traciei și Macedoniei în secolele VII-IV î.e.n. Datele istorice importante sunt reactualizate. Astfel, golul lăsat de Brigii (Frigienii) care au emigrat din Macedonia în Asia Mică, pe la 800 î.e.n., este temporar umplut de Iliri. Migrațiile Cimerienilor (700-650 î.e.n.) duc la înfrângerea și slăbirea Ilirilor instalați în Macedonia Centrală. Asistăm la schimbarea profilului etnic al Macedoniei. Peonii își consolidează poziția pe valea Strymonului, Tracii Edoni cuceresc Macedonia până în bazinul inferior al Axionului, iar Bisalții ocupă Crestonia.

Însă marii favoriți ai istoriei acelor timpuri îndepărtate sunt Macedonezii (fig. 32).

Aceștia se instalează, către 650 î.e.n., în Macedonia Centrală, întemeind un stat puternic cu capitala Aegae. Sub presiunea noilor ocupanți, triburile trace încep să se deplaseze la răsărit, începând cu Tracii din Pieria, Odomanții, apoi Edonii. Știm de la Herodot că Tracii din regiunea Pangeu exploatau bogatele mine locale. La Thasos, Dysoron, Pangeu, Tracii au învățat arta metalurgiei de la Fenicieni. În anul 479, Alexandru I Filelenul cucerește Mygdonia răsăriteană, Crestonia și Bisalția. Aceeași politică este urmată 140 de ani mai târziu de Filip II, care cucerește pe Tracii Odomanți, Edoni și Pierini.

Astfel, la începutul secolului V încetează deplasările triburilor trace, iar imaginea etnică a Macedoniei se stabilizează.

Populația tracă din această zonă a fost, treptat, asimilată de Macedoneni, iar procesul de elenizare se definitivează. Astfel, contribuția elementului trac în etnologia și spiritualitatea statului macedonean este esențială. Dinamismul politic al acestui stat va duce la unificarea cu lumea greacă, la înființarea uriașului Imperiu sub Alexandru cel Mare și la triumful elenismului în timpul regatelor succesorilor acestuia.

D.C. Samsaris prezintă și date numismatice interesante, cum este modelul numismatic al Tracilor Bisalți, preluat de Alexandru I Filelenul.

După părerea noastră, pentru a completa fericit datele istorice expuse de Samsaris, trebuie să le ilustrăm bogat prin datele numismatice traco-macedonene, care ajută la sublinierea spiritualității epocii respective. Pentru aceasta ne servim de un articol apărut în «Numismatica e antichità clasice»:

I fondatori mitici dell'unità macedone sulle monete tribali (C. Arnold, Biucchi, 1980), precum și de datele clasice din *Monnaies grecques* de G.K. Jenkins, 1972. De asemenea, Giorgio Giacossa, în *Uomo e cavallo sulla moneta greca*, completează cu date inedite iconografia traco-macedoneană.

În epoca arhaică, Grecia de Nord, Macedonia și Tracia vecină erau bogate în ateliere monetare, deoarece posedau cele mai mari mine de argint și aur ale lumii antice; la început, muntele Dysoron se afla pe teritoriul Bisalților și muntele Pangeu pe teritoriul Edonilor. Acesta era cel mai bun mijloc de a exporta metalele prețioase până în Egipt și Levant. Iată de ce piesele trace și macedonene sunt numeroase în tezaurele monetare. Tezaurele monetare găsite în această zonă compensează în parte mai slaba producție asiatică în alte domenii (cf. G.K. Jenkins).

În Grecia, în Peninsula Chalcidică găsim coloniile grecești originare din Eubeea, apoi polisurile grecești de origine ioniană sau din Asia Minoră. În interiorul țării macedonene, găsim triburile indigene ale acestora, care, adoptând precoce cultura elenă, reușesc să producă numeroase exemplare de artă monetară originală.

Monezile cele mai remarcabile sunt: *tetradrachmele orașului Acanthos* (fig. 10) în etalon attic (530 î.e.n.), ce reprezintă leul atacând taurul. Această simbolică amintește, într-o versiune vecină, cea mai veche monedă din lume, moneda lidiană în aur a lui Cressus. Alături de monedele din Acanthos, amintim *Mende* (fig. 19) cu măgarul lui Dionysos pe o tetradrachmă din argint (480 î.e.n.), *Chersonesul tracic* (fig. 9) cu cvadruga frontală, reprezentare originală arhaică, stater de argint către 550 î.e.n., cea mai veche reprezentare a cvadrigei frontale din întreaga Grecie.

Potideea (colonie a Corintului) cu divinitatea sa protectoare Poseidon-Hippios călare (fig. 15) (520-500 î.e.n.) pe o tetradrachmă și o Amazoană (?) (fig. 16) cu bonetă ascuțită, din piele de animal (500-480 î.e.n.) pe un tetrabol; *Scioné* (fig. 12) cu reprezentarea capului eroului Protésilas, care a luptat în războiul troian, 500-480 î.e.n., pe o tetradrachmă; *Dicaeea* (fig. 27) cu capul lui Heracles pe un distater, 520-500 î.e.n.; *Thasos* (fig. 3) cu un satir răpind o menadă, pe un stater, 520-480 î.e.n.; în *Macedonia* (fig. 18) (loc nesigur de batere monetară) două menade purtând amfora cu vin, pe o tetradrachmă (500-480 î.e.n.); de asemenea, *Macedonia* (fig. 14) (loc nesigur de batere monetară) un demon înaripat apare pe un stater (500 î.e.n.).

În *Aigai* (fig. 20), o capră îngenunchiată apare pe un stater de argint (500 î.e.n.); la *Therme* (fig. 13) un Pegas apare pe un alt stater de argint (500 î.e.n.). Giorgio Giacossa, discutând această piesă în monografia sa, o consideră un unicat rarissim în monetăria macedoneană, prin stilul său geometric arhaizant.

La *Neapolis* (fig. 11), o gorgonă apare pe o teradrachmă pe la 500 î.e.n.; și din nou la *Mende* (fig. 22), pe la 425 î.e.n., pe măgarul lui Dionysos apare chiar Zeul cel bătrân ținând în mână un cantaros.

La *Tracii Orreschi* (fig. 2) pe un stater de argint apare un centaur și menadă, pe la 600 î.e.n. Pe această monedă a Orreschilor am putea vedea pe

legendarul Eurizione răpind-o pe Ippodamia sau o menadă - afirmă Giacossa. Pe o altă monedă a Orreschilor apare un cioban cu boi; octodrachmă de argint, 500-480 î.e.n.

La *Tracii Deroni* (fig. 1) pe o dodecadrachmă (40 g.), 520-500 î.e.n., găsită la Istib, Serbia, în 1859, apare un rege în car cu boi la dreapta, în câmp deasupra o cască de luptă corintiană simbolizând zeul (m) Ares.

La *Tracii Deroni* (fig. 4) pe o altă dodecadrachmă celebră, apare un rege în car cu boi la dreapta, iar în câmp deasupra un disc cu stea (simbol solar), 520-500 î.e.n., găsită la Velickovo, regiunea Pazargic în Bulgaria.

Getas, regele Edonilor apare pe o octodrachmă de argint, Londra (Traite XLV, 6, 27, 70 p.) (fig. 6).

Tracii Icnei - o figură masculină conduce doi boi; anepigrafică, Paris (Traite tav. XLV, 8) 28,90 g, octodrachmă.

Tracii Icnei pe un stater de argint 9,45 g menț. Berlin (Traite tav. XLIX, 12) figură masculină lângă cal.

Tracii Tinteni pe un stater de argint 9,37 g. O figură masculină conduce calul, Berlin (Traite tav. XLIX, 14).

Tracii Bisalti, pe o octodrachmă, 600 î.e.n., o figură masculină cu caisia pe cap, purtând două sulițe, conduce calul, Paris (Babelon, Traite tav. XLV, 1) (fig. 5).

Tracii Bisalți, col. privată ticineză, 28,20 g. Reprezentare pe avers asemănătoare precedentei.

Tracii Bisalți, Regele Mosses, Paris (Traite tav. XLVI, 18), 3, 55 g.

Tracii Bisalți, anepigrafică în colecție privată ticineză, 4,35 g.

Tracii Deroni, Paris (Traite tav. XLIV, 1) pe o dodecadrachmă 40,57 g H. Gaebler contestă autenticitatea acestei dodecadrachme cu caduceu, ilustrare a mitului lui Hermes ca divinitate importantă la prinții traci (Herodot V,7) (E. Babelon, Traite tav. XLIV,1; Price, Coins of the Macedonians p. 8; Asynt, p. 28 (fig. 7). Raymond și Price văd în monezile Bisalților și în câteva alte monezei de același tip la Icnei, Orreschi, Tinteni, reprezentarea zeului Ares lângă cal. Svoronos și Gaebler cred că aceleași reprezentări sugerează pe eroul trac Rhesos.

Macedonia. Alexandru I Filoelenul, inspirându-se evident din moneda Bisalților, bate moneda sa asemănătoare, 495-454 î.e.n. octodrachmă (fig. 8). «Gânditorul cavalier» al lui Alexandru I (după Giacossa) pe moneda macedoneană reprezintă, în același timp, pe rege, dar și pe zeul războiului (m) Ares, aruncătorul de sulițe (?) Noi credem că da, raliindu-ne simbolisticiei imaginate de Raymond și Price pentru moneda asemănătoare a Bisalților.

În secolul V î.e.n., coastele de nord ale mării Egee formau un sector important al Imperiului atenian. Frumoasele tetradrachme din *Ainos*, cu capul lui Hermes, 458-449 î.e.n., aparțin acestei perioade.

Menade cu Dionysos culcat pe spatele măgarului ținând în mână un cantaros cu vin care apare pe aversul unei tetradrachme din 430-425 î.e.n., amintită deja, este o caracteristică a acestei perioade și ilustrează cultul lui Dionysos în lumea traco-macedoneană.

Amphipolis, cu capul lui Apollo din față (3/4), pe o tetradrachmă către 400 î.e.n., cunoaște celebritatea în epocă și demonstrează apogeul cultului lui Apollo în lumea traco-macedoneană (fig. 23). Stilistic poate fi comparată cu nimfa Larissa, drachmă de argint (fig. 24). Aceste ultime două monede au fost inspirate de moneda geto-dacică tribală de tip Apollo-Artemis (Apulo-Sarmis) (probabil a triburilor potulatense și predavense?). A se vedea tezaurile de la Bugiulești, Hinova și Șilindia. Noi am analizat problema în articolul *Zeii Dacilor pe efigii monetare* în «Magazin istoric» 1981 și în «Noi Tracii», octombrie 1981.

Liga chalcidică la Olynthos, cu capul lui Apollo din profil la stânga, pe altă tetradrachmă, pe la 410-400 î.e.n., cunoaște aceeași celebritate (fig. 25).

Abdera, cu portretul lui Pythagora (?), faimosul matematician din Samos, către 430-425, pe o tetradrachmă de un realism deosebit, cunoaște, de asemenea, celebritatea (fig. 17).

În Macedonia și Tracia se observă o continuitate între monedele sfârșitului sec. V și IV. Filip II cucerește minele de argint ale Bisalților și aurul Pangelui edon. Apare în Macedonia moneda de aur. *Liga chalcidică*, cu capul lui Apollo, pe un stater de aur, 352-350 î.e.n., este caracteristic.

De asemenea, *Philippi*, cu capul lui Heracles pe alt stater de aur, din 358-350 î.e.n. și, în sfârșit, *Filip II*, pe stater de aur, cu capul lui Apollo, din 359-336 î.e.n. (fig. 26 și 28).

Sau *Filip II*, pe stater de aur cu capul lui Apollo, cu plete lungi, de la sfârșitul sec. IV î.e.n., sau chiar piesele de aur de la Filip II, monedă divizionară de jumătate stater, un sfert stater și o optime stater, pe care apar diferite simboluri: Heracles, protomă de leu, arc, măciucă, trident, fulgerul.

La *Thasos* apare capul lui Dionysos cu barbă. Heracles, arcaș pe o octodrachmă celebră către 370 î.e.n. și, în sfârșit, moneda care pe noi, Români, ne interesează cel mai mult, deoarece ea a fost luată ca model monetar inițial de triburile geto-dacice și celtice din Dacia, *tetradracha de argint a lui Filip II din Macedonia*, care reprezintă pe avers capul lui Zeus și pe revers cavalerul «olimpic», ca și varianta sa inițială cu capul lui Zeus și pe revers călărețul regal, în care unii numismați văd chiar imaginea lui Filip II (fig. 29, 30 și 31).

Această monedă a lui Filip II al Macedoniei a făcut o astfel de impresie asupra Grecilor și «barbarilor» din Tracia și Dacia, că aceste tipuri monetare au fost reluate chiar după moartea lui Filip II în așa zisele emisiuni postume, care au circulat puțin peste tot în Balcani, devenind prototipul unei noi dezvoltări a monedei Europei traco-geto-celtice.

AFFINITA' LINGUISTICHE TRA ILLIRICO, ETRUSCO E MESSAPICO

DI NERMIN VLORA FALASCHI

Continua dal numero precedente

Prima d'incominciare a esaminare nuove iscrizioni, conviene soffermarci sulla «Stele di Lemno», considerata incomprensibile sebbene riconosciuta come scritta in etrusco. Non c'è da stupirsi se questa iscrizione rinvenuta nell'isola di Lemno, nell'Egeo, è uguale a quelle rinvenute nel territorio italico, dato che si trattava di popolazioni con la stessa base culturale e linguistica.

Erodoto ci narra che i primi abitanti dei territori dove più tardi si insediarono i Greci erano i Pelasgi, i «Popoli del Mare». Il «Padre della Storia» precisa che questi insegnarono i Greci l'arte della lavorazione dei metalli e delle costruzioni ciclopiche. E' sempre Erodoto a dirci che furono i Pelasgi ad erigere le mura che circondavano l'Acropoli di Atene. Inoltre i Greci fecero propri i miti e le divinità dei Pelasgi.

Questi Pelasgi erano grandi navigatori (Pellg, mare profondo in albanese, come pelago in italiano) e si consideravano liberi per eccellenza (Ilir, libero in albanese). Si diffusero su territori che chiamarono «dei Liberi» (Illiria, il Paese dei Liberi, in albanese) e che si estendevano dal Danubio alla Lidia, nell'Asia Minore.

La regione più evoluta dell'Illiria divenne quella corrispondente all'Albania moderna e vi fiorirono scuole così importanti da attirare anche eminenti personaggi romani. Per completare i suoi studi, Giulio Cesare scelse Durazzo, che non per niente Cicerone definisce «Mirabilis Urbs».

L'imperatore Augusto, invece, si era perfezionato nella scuola della stupenda città di Apollonia.

Dopo questa breve digressione, ritorniamo a esaminare l'iscrizione della «Stele di Lemno». Si tratta di un lamento straziante per un guerriero ucciso, dove il ricorrente segno TH sembra voler riprodurre sospiri e singhiozzi di dolore.

Etrusco e Albanese

ZI A ZI
 MARAZ MAF
 ZI APK FEIS A FIS TH
 FEIS TH TH ZER O NAI
 SI FAI (?)
 AKER TAF ARKA ZI TH
 FAMA LA (,)
 ZI API ZER
 TH NAIMORI
 NA IP HOPAIE ZI MATH TH
 TH
 SI FAI (?)
 A FIS
 ZI APK A FIS
 MARAKUN A FIS
 TH TH NAI RON FARAN TH
 SI FAI EPI E ZI (?)
 TH ARKA AI (!)
 THIK HOQE (:)
 LOT AI FISI HOQI
 AS I APE ZER A ZAI TH
 FEIS TH TH
 TI TH FER TH NA.

Italiano

Lutto, ah! lutto
 angoscia, velo nero.
 Lutto hai dato, parente, ai parenti, oh!
 Parente, ah, oh! colpito ci hai.
 Per quale colpa?
 Un acro di giaciglio l'arca mortuaria oh!
 Fama lasciò.
 Il lutto si è diffuso.
 Oh! ci è stato preso.

e ci sale nel petto lutto grande, ah, oh!
 Per quale colpa?
 Ah, Parente
 lutto hai dato ai parenti,
 afflizione ai parenti, ah!
 Oh, ci fai vivere la stirpe, oh!
 Per quale colpa ci hai dato lutto?
 Oh! nell'arca egli è,
 coltello soffrì:
 lacrime quel parente ha sofferto,
 non ha alzato voce nè insulto, oh!
 Parente, ah, oh!
 Tu, oh! straziati, oh! ci hai.

Dopo questo salto fino al Museo Nazionale di Atene, dove si trova la «Stele di Lemno», ritorniamo ora in Italia, per leggere e interpretare alcune iscrizioni.

Al Museo nazionale di Chiusi sono esposti sarcofagi e anfore di squisita bellezza, talune scoperte di recente, con iscrizioni interpretabili sempre allo stesso modo, cioè con l'illirico-albanese.

A Chiusi, su un vaso:

ARNOSE ORE

Etrusco
 ARNOSE
 ORE

Albanese
 arnese
 e re

Italiano
 ricamatrice
 giovane

A Chiusi, su una statua femminile:

PUIA CUMNISH OU CER NA

<i>Etrusco</i>	<i>Albanese</i>	<i>Italiano</i>
PUI	gruia	la donna
CUMNISH	kumneshe	di Chiusi
OU	oh!	oh!
CER	çer	straziati
NA	na	ci ha

A Chiusi, su un'urna:

O ANIA THELI CUMNIZA

<i>Etrusco</i>	<i>Albanese</i>	<i>Italiano</i>
O	e	e
ANIA	ania	la nave
THELI	thelli	affondò
CUMNIZA	Kumnizat	i Chiusini

A Chiusi, su un sarcofago:

OANA UL TIMI CE SUSa

<i>Etrusco</i>	<i>Albanese</i>	<i>Italiano</i>
OANA	oh! ana	oh! il lato
UL	ul	basso
TIMI	timi	mio
CE	ku	dove
SUSA	sosa	sono arrivato per sempre

A Chiusi, su un sarcofago:

LO TREPY TUT NAL PAN ...L REMZ NA RESE THE RINIA

<i>Etrusco</i>	<i>Albanese</i>	<i>Italiano</i>
LO	loc	il fratello minore
TREPY	treti	si è perduto
TUT	tut	spavento
NAL	nai	in noi
PAN	pan	videro
...L	...L	...L
REMZ	ramë	siamo caduti
NA	na	noi
REZE	Reze	Etruschi

THE
RINIA

dhe
rinia

anche
la gioventù

A Chiusi, su un'anfora:

LAOI SEPIES

Etrusco
LAOI
SEPIES

Albanese
latoi
së pies

Italiano
la perfezione
del bere

A Chiusi, su un'anfora:

FL REMZNA FL SEFLASA

Etrusco
FL
REMZNA
FL
SEFLASA

Albanese
fle
Rrezna
fle
s'e flasa

Italiano
dorme
l'Etrusco
dorme
non parla

A Chiusi, su un sarcofago:

LA ROI PA VUI

Etrusco
LA
ROI
PA
VUI

Albanese
la
roi
pa
vuj

Italiano
lasciò
di vivere
senza
soffrire

A Chiusi, su un'urna:

CUMNIA RESNASAS

Etrusco
CUMNIA
RESNASAS

Albanese
Kumnia
Resnasha (Etruskve)

Italiano
Chiusi
degli Etruschi

Gli Etruschi chiamavano se stessi RESNA, che in illirico e in alban significa «raggi». Evidentemente, volevano indicare che erano l'irradiazione della madrepatria Illiria.

Terminiamo la nostra rassegna di iscrizioni a Chiusi con il testo inciso su una stele all'ingresso del museo:

CAPIU RANATU SHAUTLEIA

<i>Etrusco</i>	<i>Albanese</i>	<i>Italiano</i>
CAPIU	kapitur (o keputur)	esanimi
Ran	ran	caddero
TU	aty	là
Sha	sa	quando
UT	uturi	il rantolo
LEIA	leia	il permesso (diede)

Ora, da Chiusi spostiamoci a Viterbo, dove abbondano iscrizioni interessanti, naturalmente tutte interpretabili attraverso l'albanese.

A Viterbo, sulla base di un sarcofago, questa sola parola:

CAE I

<i>Etrusco</i>	<i>Albanese</i>	<i>Italiano</i>
CAE	gaje	piangilo

A Viterbo, su un sarcofago:

ALEONA LE A R XIIXX

<i>Etrusco</i>	<i>Albanese</i>	<i>Italiano</i>
A	â (diminutivo di <i>asht</i> , forma dialettale dell'Albania Nord, invece di <i>ësht</i>)	è
LE	le	nata
ONA	jona	nostra
LE	le	nata
A.R. XIIXX

A Viterbo:

THMIARATHIAFELAVESHNASHIAMATHIAMASH

<i>Etrusco</i>	<i>Albanese</i>	<i>Italiano</i>
THMI	timi	alla mia

ARATHIA	aratia	coltivazione
FELA	fale	dona
VESHNA	vreshtna	vigne
SHI	shi	pioggia
A	â (= <i>asht</i> per <i>ësht</i>)	(fá che) sia
MATHI	madhi	grande
MASH	mash	l'ovile

A Viterbo:

CEHEN SUOI HINOIU OVESH SIANSH ETVE
LAUTNESHCLE CARESRI AVLESH LAROIAL
PRECUNOVRASHI

<i>Etrusco</i>	<i>Albanese</i>	<i>Italiano</i>
CEHEN	klihën	l'urlo
SUOI	shoi	si spense
HINOIU	hinore	nell'urna cineraria
OVESH	u vesh	si è vestito
SI	si	come
ANSH	anësh	dalla parte
ETVE	etve	dei padri
LAUT	lutja	la preghiera
NESH	nesh	da parte nostra
CLE	(u) kre	è stata compiuta
CA	ka	ha (avuto)
RES	res	malocchio
RI	ri	rimane
AVLESH	avlish	tra gli avelli
LA	la	lasciò
ROIAL	(të) roi	(di) vivere
PRECUN	prekun	colpito
OVRASHI	(nga) vrasësi	dall'uccisore

Continua

De curând Editura Științifică și Enciclopedică din București a publicat opera «Mileniul imperial al Daciei», partea I-a (106-305 e.n.) de Iosif Constantin Drăgan, în același mare tiraj ca și primul volum al istoriei noastre multimilenare «Noi Tracii».

Întrucât noile «îndrumări» ale organelor conducătoare restrâng spațiul sau opresc recenziile, spre a evita publicitatea, acordăm spațiu recenziilor ce ne parvin, spre a fi cunoscute de cititorii revistei noastre și de cei ce se interesează de istoria veche a neamului românesc.

Pe marginea cărții «Mileniul Imperial al Daciei»

de prof. DAN POPESCU

Om de vastă cultură, economist, jurist, Iosif Constantin Drăgan s-a afirmat în ultimele decenii ca prozator, eseist și istoric, făcându-se bine cunoscut prin volumele *Prin Europa*, *Idealuri și destine* și, bineînțeles, *Noi Tracii*.

Prin acest studiu a deschis o porțiță spre acest popor despre care Herodot, în cartea V-a a *Istoriilor* sale, relatează că este «după acela al Indienilor, cel mai numeros dintre toate» și care se afla pe o suprafață întinsă «de la Marea Egee și din vestul Asiei Mici până la mlaștinile Pripetului și de la cadrilaterul Boemiei până spre Bug». Iosif Constantin Drăgan a proiectat un fascicol de lumină spre lumea fascinantă a Tracilor care fuseseră trecuți printre «popoarele dispărute», arătând că, aceștia «cu istoria lor multimilenară, au rămas fără întrerupere pe aceste meleaguri» și că au adus o contribuție substanțială la civilizația și la cultura popoarelor europene.

În Editura Științifică și Enciclopedică din București a apărut, în 1986, o nouă operă valoroasă, intitulată *Mileniul Imperial al Daciei*. Cartea se deschide prin *Cuvântul înainte* al marelui istoric de la Cluj-Napoca, academiicianul Ștefan Pascu, care, în cuvinte elogioase înfățișează «pasiunea autorului care a căutat să readucă în actualitate un mare și puternic popor și o civilizație de mare însemnătate pentru timpurile realizării ei și pentru cele ce au urmat de atunci și până astăzi».

Scopul lucrării, după cum mărturisește însuși autorul, «este acela de a sublinia procesul de integrare a Daciei în structurile Imperiului după anul 106. Pornind de la rezultatele cercetărilor laborioase și profunde ale marelui istoric și arheolog Vasile Pârvan, care vedea o pătrundere a romanității la nord de Dunăre înainte de cucerirea Daciei de către Traian».

Autorul formulează o teorie nouă, demonstrând cu noi argumente «continuitatea neîntreruptă a populației daco-romane și a poporului român în teritoriile sale de naștere, spațiul carpato-dunăreano-pontic pe de o parte, pe de altă parte rolul elementelor daco-romane în Imperiul Roman în general și îndeosebi în Imperiul Roman de Răsărit».

După retragerea aureliană - subliniază autorul -, Dacia și-a păstrat o «autonomie», rămânând în continuare în viața și istoria Imperiului Roman. Nenumărate inscripții, tezaure monetare, material ceramic, cărămizi, amfore, obiecte de uz casnic, opaițe, obiecte de podoabă etc. stau mărturie că Imperiul Roman a stăpânit un teritoriu întins la nord de Dunăre. Aceste vestigii se găsesc pe o arie geografică foarte întinsă, începând cu Dierna și ajungând până în vestul Banatului, la Sânicolaul Mare și la Cenad. Conținutul inscripțiilor ne oferă posibilitatea de a stabili cu aproximație unele evenimente importante referitoare la viața economică și la relațiile Imperiului Roman cu unele popoare migratoare în continuă mișcare, la sistemul de organizare și administrație, stabilind cu precizie numărul unităților militare ce staționau în această perioadă în nordul Dunării.

Se știe că împăratul Dioclețian, în cadrul reformei sale militare desăvârșite pe timpul lui Constantin, a mărit considerabil efectivul armatei pe care a împărțit-o în două categorii - limitanei, corp de armată de graniță, recrutat de obicei din elemente locale, și unități mobile ce puteau fi dislocate acolo unde o cereau interesele Imperiului, construind castele, cetăți, fortificații după anul 271. Aceasta explică prezența aici a unor unități de elită ale armatei romane ce făceau parte din efectivele Legiunii XIII G cu sediul la Ratiaria, a Legiunii VIII Claudia, a Legiunii a V-a Macedonica cu reședința la Oescus. Continuitatea nu poate fi pusă astăzi la îndoială deoarece noile descoperiri arheologice, epigrafice și numismatice, întâlnite pe întreaga suprafață a țării, ilustrează pregnant că a existat o populație stabilă daco-romană, care a reușit să asimileze unele enclave ale popoarelor migratoare în marea masă compactă autohtonă.

Volumul *Mileniul Imperial al Daciei* cuprinde perioada anilor 106-306, înfățișând Imperiul Roman în toată splendoarea sa, care în timpul împăratului Traian a atins apogeul. Cartea este compartimentată în zece capitole. În

primul capitol ni se prezintă caracteristicile esențiale ale celor 40 de provincii ale Imperiului, fiind o uriașă frescă înfățișând ținuturi imense (Europa, Asia, Africa), autorul introducându-ne în mecanismul diferențiat al vieții politice, economice și culturale al acestei provincii.

În următorul capitol, «Viața în Imperiu», cercetătorul Iosif Constantin Drăgan ne inițiază în sistemul politic, economic și social ale Imperiului Roman, care a fost cel mai mare edificiu politic al antichității, punctând grija conducătorilor Imperiului pentru provinciile cucerite, legate de capitala Imperiului printr-o rețea imensă de căi de comunicație, terestre și maritime, încurajând opera de urbanizare, stimulând viața economică și culturală a unora dintre provincii, în special a Daciei, această integrare constituind «o preocupare deosebită a împăratului Traian, desigur, influențat fiind în primul rând de bogățiile imense existente (mine de aur, argint, fier, sare, mari turme de vite, cantități uriașe de cereale, lemn de construcție din abundență, precum și numeroși bărbați robuști, ageri și viteji, care mai târziu vor alcătui unități de elită ale armatei romane), care vor contribui la măreția Imperiului Roman.

Portretele împăraților romani, așa cum sunt prezentate, sunt adevărate stampe de epocă, autorul prezentându-ne cu lux de amănunte crâmpie de viață acestora, narând cu multă vervă unele episoade mai puțin cunoscute despre viața intimă a unora dintre ei, reușind să stimuleze gândirea cititorilor spre a înțelege cauzele complexe care au generat decăderea Imperiului Roman.

Cartea este rodul unei munci continue și asidue, de adevărat sisif, în marile biblioteci europene, folosind un bogat material documentar, precum și rezultatele ultimelor cercetări arheologice din România, Franța, Grecia, Italia etc., lămurind unele neclarități, ajungând la concluzii obiective, stabilind adevărul, înlăturând unele erori ale unor specialiști care au studiat doar fragmentar fenomenul tracic, pe o arie geografică îngustă. Autorul subliniază, cu competență și erudiție, că între Carpați și Dunăre, în vechea vatră a Daciei așezată la interferența cimero-scito-greacă la est și cea italo-iliro-celtă, «nu s-a născut o civilizație pur elenică sau pur romană, ci s-au înfăptuit sinteze care au conservat prototipuri, mituri, tradiții, elemente de limbă, structuri filosofice etc., iar pe de altă parte a dat naștere unor expresii de profundă originalitate». La o atentă analiză, așa zisul miracol al romanizării Dacilor apare ca un proces natural, o etapă a unei civilizații concepute în baza ei încă din timpuri străvechi și ridicată pe o treaptă superioară.

Numeroasele fotografii, inscripții, portrete de împărați, stampe de epocă sugerează imagini clare, adevărate clișee ce impresionează retina, conturând ansamblul arhitectonic al cărții.

Stilul lucrărilor profesorului Iosif Constantin Drăgan este clar, concis, captivant, scoțând în relief, așa cum bine arată prof. Dumitru Berciu, «calitățile de eseist.... ce pune în lumină un spirit iscoditor care caută cu tenacitate... adevărul istoric aflat în miezul unor fapte și evenimente cruciale din viața umanității», un «visător incorigibil» (Traian Herseni), un «isvor pentru

istorici» (C.C. Giurescu). Broderia lucrării este țesută cu mult talent și competență, autorul folosind numeroase figuri de stil (epitete, comparații, metafore, sinecdoci, antonomaze) ce dau cărții o fluiditate aparte, captivând cititorul.

Lucrarea prezentată este un adevărat act de cultură, cu puternice valențe educative, o carte de mare actualitate, mai ales astăzi când, în străinătate au apărut anumite cărți care, falsificând cu bună știință adevărul istoric, interpretează în mod eronat fapte, documente, mergând până la un paroxism delirant cu minciuna. Acest volum își îndeplinește cu prisosință rolul de a arăta opiniei publice europene, așa cum bine subliniază academicianul Ștefan Pascu, «continuitatea filonului de tradiție romană în civilizația daco-romană și românească, în spiritualitatea poporului român, în cele mai importante instituții social politice și social juridice și sinteza acestora - statul, care, în conștiința poporului român, era identic și sinonim cu țara, de la latinescul *terra*, pe care au apărut-o cu mari sacrificii și numeroase jertfe de-a lungul secolelor, conștient fiind poporul român că pierderea țării, a statului, însemnează o mare primejdie pentru însăși existența neamului».

Redacția mulțumește colaboratorilor pentru materialele trimise și recomandă ca articolele să fie clare, concise, cu material ilustrativ. Fiecare autor își asumă responsabilitatea ipotezelor enunțate și a exactității datelor.

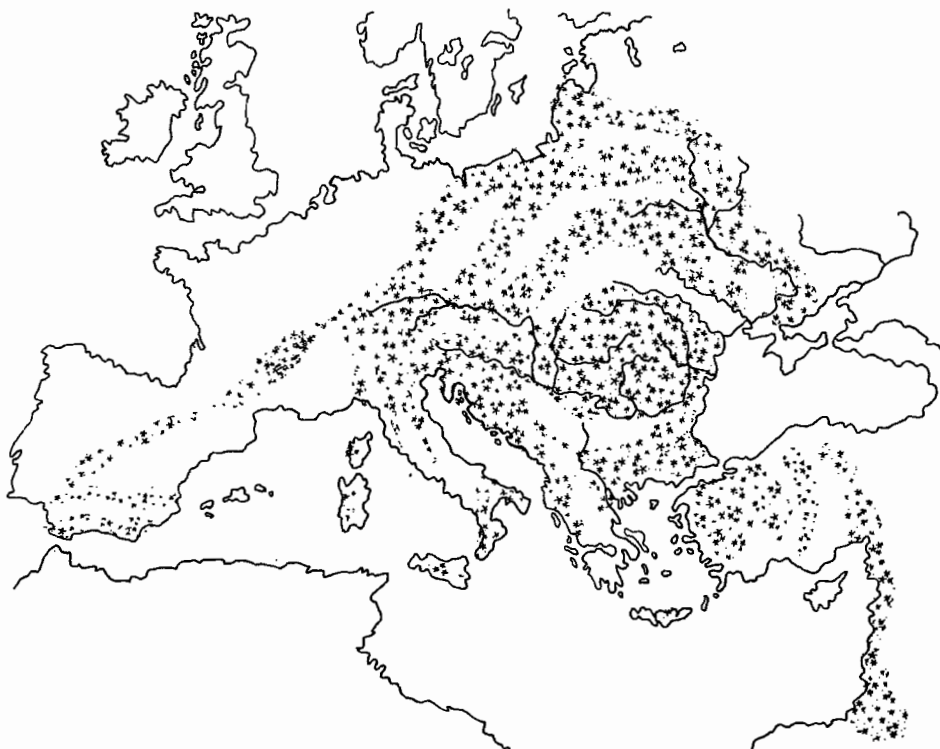
Întrucât revista Noi Tracii a devenit organ al Centrului European de Studii Trace, articolele pot fi trimise și în limbi de largă circulație - engleză, franceză, germană, spaniolă, italiană.

Colaboratorii din România pot trimite manuscrisele dactilografiate și atent corectate la noua adresă a dlui Ion Coja: București 41, c.p. 41-30.

Datorită sporirii considerabile a numărului de materiale primite spre publicare, revista se vede nevoită să instituie o selecție a acestora, în funcție de calitatea lor științifică și de oportunitatea cu care răspund unor stringențe de moment politic sau cultural. În vederea acestei selecții, revista a constituit un Comitet de redacție, alcătuit din câțiva cunoscuți specialiști în istoria neamului nostru. Materialele nepublicate se vor păstra într-un fond de documentare din care, cu timpul, vom publica cât mai mult, pe măsură ce spațiul tipografic al revistei se va mări.

Tuturor, sănătate și voie bună !

SPAȚIUL TRACIC

«Tracii sunt neamul cel mai numeros și mai răspândit din lume, după cel al Indienilor» (*Herodot*)

CUPRINSUL

Ion Popescu-Puțuri, <i>Herodot despre lumea Geto-Dacilor</i>	1
Gabriel Iliescu, <i>Moneda traco-macedoneană în secolele VI-IV î.e.n.</i>	8
Nermin Vlora Falaschi, <i>Affinità linguistiche tra illirico, etrusco e messapico</i>	14
Dan Popescu, <i>Pe marginea cărții «Mileniul Imperial al Daciei»</i>	20

NOI TRACII
Redacția: Via Larga, II - Milano

Direttore responsabile: Sabino d'Acunto
Direz. Foro Traiano 1/A Roma - Reg. Trib. Roma n. 17282 del 31.5.78
Rivista mensile - Spedizione in abbonamento postale gruppo terzo (70%)